

Phy. Rylkegmann Petersens forsvarstale i retten 7/8-1946.

Etter Norges statsforfatning er makten fordelt på følgende tre av hinannen helt uavhengige institusjoner:

- 1.) Den lovgivende makt - Stortinget,
- 2.) Den utøvende makt - Kongen med hans regjering,
- 3.) Den dømmende makt - domstolene.

113572

Dommerne er i henhold til sin dommered forpliktet til å dømme etter norsk lov og rett som de ifølge sitt studium forutsettes å måtte kjenne og være ajour med. At den dømmende makt - domstolene - er satt i en så uavhengig stilling i vår statsforfatning er sikkert nok for at de i sine rettsavgjørelser ikke skal la seg influere av utenforliggende krefter som f.eks. sensasjonspresse og en tilfeldig oppisket folkeopinion.

Når jeg idag står for retten er jeg fullt klar over situasjonen. Jeg er gjort kjent med en del løgnaktige smussartikler mot meg og min familie som sikkert har den noble hensikt å piske opp folkeopinionen for på den måte å forsøke på å influere påtalemyndighet og dommere mot meg.

Det er trist å måtte konstatere på hvilket lavt nivå enkelte presseorganer er kommet når de tillater ansvarsløse skribenter å skrive løgnaktige artikler mot en mann, som på ~~sin~~ grunn av den nå så høyt lovpriste trykkefrihet og ytringsfrihet ikke får anledning til å gjendrive løggen.

Hvis en hadde sikkerhet for å leve i en rettsstat, vilde det naturligvis virke i formildende retning om man kunne føre bevis for at man ikke har vært noen tjuv eller kjeltring; men det må være undskyldelig om man kommer litt i villrede når man ser følgende domspremisses fra S. Hedemarks herredrett mot en N.S.mann: "Foruten bevilgningen til Frontkjemperkontoret har retten i skjerpene retning tatt hensyn til ~~W's~~ W's redelighet, ærlighet og ubestikkelighet, og at han hadde stått som et lysende eksempel for sin sambygd både som menneske og gårdbruker og derfor handlet årbelt ille."

Når man leser om denne dom og mange andre dommer over N.S.-folk, så må man uvilkårlig stusse over hvor lite disse dommer er i overensstemmelse med E.A. justitiarius Paal Berg's tale ved H.R.'s første møte etter kapitulasjonen 14. mai 1945, hvori han bl.a. sa: "Vi er igjen i et rettssamfunn av frie borgere med våre grunnlovshjemlede menneskeretter og borgerretter. - Atter gjelder grunnlovens forbud mot tortur, mot vilkårlig fengsel og mot å straffe noen uten lov og dom. Atter gjelder forbudet mot å gi en lov tilbakevirkende kraft. Vi er atter et samfunn av frie menn som bygger på det gamle budet i Gulatingsloven: Med lov skal land bygjast."

Jeg er satt under tiltale etter den alm. borg. strl. av 22. mai 1902 paragr. 80, og prov. anordn. av 3. okt. 1941 om tillegg til samme lov og prov. anordn. av 15. desbr. 1944 om tillegg til straffelovgivningen om forræderi (landssvikanordn.) paragr. 51.

Disse bestemmelser setter straff for den som rettsstridig bærer våpen mot Norge, eller som under en krig hvori Norge deltar, eller med sådan krig for øye, yter fienden bistand i råd eller dåd eller svekker Norges eller noen med Norge forbundne stats stridsevne.

Grunnlaget for tiltalen er oppført med 20 punkter som kan virke imponerende ved sitt store omfang. Ved en grundigere gjennomgåelse av punktene vil finnes, at nesten alle refererer seg til tjeneste og embetshandlinger i bestrebelsen på å opprettholde ro og orden i landet og forhindre at landsmenn skal begå ubesindige handlinger som kan bringe dem selv og andre landsmenn i ulykke. Jeg har holdt meg til Kongens bud da han i sin radiotale den 7. juni 1940 flyktet fra landet bl.a. uttalte: "Dere som må bli igjen, vil jeg gi et godt råd. Bevar ro og fatning og utfør deres daglige arbeid loyalt som før slik at ikke okkupasjonsmakten skal få anledning til å øve terror mot dere."

Jeg er meg ikke bevisst på noensomhelst måte å ha forbrutt meg mot strfl.'s paragraf 80, og for at en etter tidligere norsk rettspraksis skal kunne

gjennom for en forbrytelse, må vedkommende på den tid gjerningen skjedde være seg bevisst å ha handlet mot loven.

Den første forutsetningen for anvendelsen av strl. prf. 86 er at anklagede skal ha vært seg bevisst at Norge var i krig med Tyskland. Min egen subjektive mening vil for den ærede rett naturligvis spille en underordnet rolle; men jeg antar at retten vil respektere de menns mening som jeg i det følgende vil sitere:

Kongens ovenfor nevnte radiotale av 7. juni 1940 hvori han oppfordrer til at man skal være loyale, så okkupasjonsmakten ikke skal få anledning til å øve terror. General Ruges proklamasjon om at krigen nå var slutt i Norge.

Som bevis for at Norge etter internasjonal lov og rett ikke ble betraktet som værende i krig med Tyskland etter kapitulasjonen i Nord-Norge kan anføres at Sverige utleverte de norske hæravdelinger - både offiserer og mannskap som var kommet dit.

Hadde Norge vært i krig med Tyskland, vilde også de norske militære ha blitt sendt som krigsfanger til Tyskland.

Videre er det uhyre vanskelig å innse, at det skulde være noen forbrytelse å være medlem av N.S. all den stund tidligere meget ansette menn i meget fremtredende stillinger helt utvetydig uttalte seg om dette forhold som f.eks. biskop Berggrav den 23. okt. 1940 - "enhver fikk gjøre som han syntes om han vilde melde seg inn i N.S. eller ei. Enhver fikk handle etter sin overbevisning."

Den høyt ansette jurist, ekspedisjonssjef Platou uttalte 3. desember 1940 på justisdepartementets vegne, at det ikke var uforenelig med dommer-eden at en dommer meldte seg inn i N.S.

En annen av landets mest ansette jurister, fhv. regjeringsadvokat Kristen Johansen, uttalte i en utredning til Norges Industriforbund den 27. mai 1940: "Det er uomtvistelig at innen det besatte område går okkupasjonsmyndighetenes bestemmelser foran den ordinære regjerings bestemmelser osv."

Herav er følger den at den heller ikke senere kan gjøre ansvar gjeldende mot norske borgere, fordi disse ikke rettet seg etter denne (regjeringens) forholdsordre, når disse var i strid med okkupasjonsmyndighetenes bestemmelser."

Da Konge og regjering var flyktet fra Norge og hele landet var blitt okkupert av tyskerne, ba industriforbundet om en tilleggs erklæring av Kr. Johansen. Den 14. juni 1940 uttaler han: "De har ønsket en tilleggs erklæring fra meg på grunnlag av det faktum at den norske hærledelse har oppgitt kampen. Resultatet herav og av det engelsk-franske tilbaketog fra Narvikområdet er at den tyske hærarmat ubestridelig er å oppfatte som okkupant av hele Norge. Og videre at Haager-konvensjonens art. 44 og 52 blir uten anvendelse for såvidt som disse beskytter norske personer mot tvangsmessig hjelp ydet okkupasjonsmakten under dennes militæroperasjoner mot landets egen stridsmakt. Videre følger av Haag-konv. art. 43 og 45 at okkupasjonsmakten har all den administrative myndighet som tilkommer landets regjering."

En har inntrykk av at det ansees som meget graverende at jeg har vært fylkesmann og som sådan har søkt å få alle plasser i fylkes- og kommuneadministrasjonen besatt med personer som var medlemmer av N.S. eller loyale overfor N.S. og dets program, i den hensikt å gjennomføre denne organisasjons retningslinjer, som stod i strid med vår grunnlovsmessige demokratiske forfatning. Likeså beskyldes jeg for å ha drevet en utstrakt og intens propaganda for N.S. og det nasjonal-sosialistiske Tyskland i den hensikt å styrke og fremme nazistenes evne og vilje til å fortsette kampen.

I denne forbindelse mener jeg at det har sin store betydning at den ærede rett klargjør for seg selv hvilke hensikter de tidligere ikke-N.S.fylkesmenn hadde, da de oppnevnte N.S.ordførere. Det vil vel være vanskelig å mobilisere en så toppmålert fortolkningskunst at en vil konkludere med at hensikten var den motsatte ved en og samme handling alt ettersom det var N.S. eller ikke-N.S.menn som utførte den.

ligger det kanskje utenfor mulighetens grense å tenke seg at de tidligere fylkesmenn likesom jeg var klar over at okkupasjonsmaktens vilje og bestemmelser måtte etterkommes i videst mulig utstrekning. Ble ikke dette gjort, vilde okkupasjonsmakten selv ha overtatt administrasjonen. Hva den høyt ansatte formann for Administrasjonsrådet, fylkesmann Christensen, mente om denne sak, skal dokumenteres ved å gjengi hans uttalelse i et rådslagningsmøte den 17. juni 1940. Den freishevet her at tysk administrasjon i departementer og fylker osv. vilde medføre en forferdelig situasjon.

Det vilde være hårreisende om jeg skal straffes for å ha ytet mitt meget beskjedne bidrag til å avverge en sådan forferdelig situasjon som utmalt av fylkesmann Christensen.

Med omsyn til at jeg som fylkesmann har drevet en utstrakt og intens propaganda, så må vel disse uttrykk betegnes som sterkt overdrevet. For det første var min tid med utførelsen av mine embetsmessige plikter så overordentlig sterkt oppvatt, at jeg ikke kunde avse tid til noen propagandastisk virksomhet, så bare av den grunn ble den ganske minimal. For det annet var mitt syn at NS propagandaen ble sterkt overdrevet ved de stadige møter og foredrag rundt omkring. Den beste propaganda var etter min mening at NS gjennom sine handlinger skulde søke å vinne befolkningens tillit - gjennom et hederlig og rettferdig styre, hvor de ledende skulde gå foran som eksempler på hederlighet, uegennytte og pliktroskap. Jeg henviser i denne forbindelse til mine uttalelser i brev til utvalget, som skulde utarbeide forslag til forandringer ang. fylkenes administrasjon. Etter at jeg i alle okkupasjonsårene ikke har sett annen betegnelse for tyskerne enn okkupasjonsmakten i alle offentlige skrivelser og kunngjøringer foruten fra en hel rekke enkeltpersoner i meget fremtredende stillinger - som vel å merke ikke var medlemmer av NS - fikk jeg etter at jeg under kapitulasjonen var arrestert, rede på at den til London flyktede regjering hadde utstedt en rekke provisoriske anordninger i hvilke det påstås at Norge var i krig med Tyskland.

Etter kapitulasjonen har jeg videre erfart, at den krigsmakt som Norge kunde demonstrere med for å gjøre det bevislig at Norge var i krig med Tyskland, var - sier og skriver - en stridsdyktig bataljon i engelske uniformer, altså i høyden 1000 mann som under krigen lå og kjedet livet av seg i en treningsleir i Skotland.

Trækker man sammenligninger med forrige verdenskrig, så vet de fleste at det var flere hundrede nordmenn som deltok aktivt i den som kombattanter såvel på tysk side som på den motsatte side. Nordmenn kjempet også dengang mot sine egne landsmenn uten at det falt noen inn å anklage noen for det at de satte livet inn i kamp for sin overbevisnings skyld.

Selv har jeg ikke vært i kamp eller båret våpen mot mine landsmenn, så dette punkt i straffelovens prf. 86 kan jeg ikke anklages etter. Derimot gjøres det forsøk på at jeg skal være straffskyldig etter den passus i prgr. 86 at jeg skulde ha bistått fienden i råd og dåd eller svekket Norges eller noen med Norge forbundne stats stridsevne.

Ovenfor har jeg henvist til uttalelser fra en rekke fremtredende og høyt ansatte menn om deres syn under henvisning til Haagerkonvensjonen, hvorav det ubestridelig fremgår at Norge måtte betraktes som okkupert og ikke som en krigførende makt etter at kampen var avsluttet på norsk jord. Norske bergere hadde da etter den hittil gjeldende folkerett loyalt å bøye seg etter okkupasjonsmyndighetene eller den norske regjering den innsettes for å forestå den sivile administrasjon.

Til ytterlighet skal jeg henvise til biskop Berggrav's hyrdebrev av 23. oktober 1940 til prestene i Oslo bispedømme, hvori han bl.a. uttaler: "Enhver av oss kan positivt erklære at "jeg har vært og vil vedbli å være loyal mot den foresatte øvrighet (Romerbrevet 13. 1-5) og mine embetsplikter, trofast mot min samvittighet etter Guds ord (Ap.gj. 5, 29) og mot det fedreland Gud ga meg."

Under forutsetning av at der i straffelovens prf. 86 hadde stått

okkupasjonsmakten og dermed fienden, må det klargjøres på hvilken måte jeg som fylkesmann har ytet bistand i råd og dåd. Som bekjent drev Stortingets presidensskap, lederne av Stortingets partigrupper sammen med en del andre administrative ledere, som høyesterettsjustitiarius Paal Berg, biskop Berggrav, fylkesmann Christensen og den faglige landsorganisasjons formann i juni dagene 1940 energiske forhandlinger med tyskerne for å få dannet et norsk riksråd for å forebygge den forferdelige situasjon som fylkesmann Christensen mente vilde inntre hvis tyskerne skulde overta administrasjonen i departementer og fylker osv.

Når disse i forhandlingene bragte det såvidt at de fremkom med følgende forslag som de vilde fremlegge for Stortinget, tyder dette på at ovennevnte forhandlere likesom fhv. regjeringsadvokat Kristen Johansen og andre fremragende jurister var klar over at okkupasjonsmakten ifølge Haagerkonvensjonen hadde all den administrative myndighet som ellers tilkommer landets regjering.

Forslaget som skulde fremlegges for vedtak av Stortinget hadde følgende form:

- 1.) Den fullmakt som ble gitt regjeringen Nygårdsvold i møte den 9. april, til å gjøre alt som var påkrevet for landet, erklæres uvirksom fra den dag da Regjeringen sammen med Kongen forlot landet.
- 2.) Regjeringen Nygårdsvold kan ikke lenger godkjennes som regjering.
- 3.) Da Kongen er utenfor landets grenser, er han ute av stand til å utøve sine forfatningsrettslige funksjoner. Spørsmålet om kongehusets stilling vil finne sin avgjørelse ved fredsslutningen. -

Den faglige landsorganisasjons formann, Volan, uttalte under de ovennevnte forhandlinger at hvis Regjeringen skulde ofres, måtte også kongehuset gå, og man måtte finne en sådan ordning at man undgikk tysk administrasjon. "Dette gjelder større verdier enn kongehuset."

Med det kjennskap de fleste har til voteringene i Stortinget om hvor blindt representantene følger sine resp. partigruppeledere, og man betrakter forhandlingsutvalgets sammensetning, kan vel ingen være i tvil om at utvalgets forslag - hvis det var blitt akseptert av tyskerne - vilde ha blitt vedtatt enstemmig av Stortinget. Vi vilde da ha fått et riksråd sammensatt av representanter fra de forskjellige politiske partier til utøvelsen av den sivile administrasjon etter direktiver fra okkupasjonsmakten.

Hvis man skal benytte den samme juridiske terminologi mot dette utvalg, og eventuelt Stortinget som utvilsomt vilde ha vedtatt utvalgets forslag, som mot N.S. vilde både Utvalget og Stortinget være hjemfalle til straff i henhold til strfl.'s prf. 85 om å bistå fienden med råd og dåd og strfl.'s prf. 98 om de som ved ulovlige midler søker å bevirke eller medvirke til at rikets statsforfatning forandres.

Hvis man videre vilde gå frem med samme rigorøsitet som mot de alminnelige medlemmer av NS, vilde største delen av landets voksne befolkning som solidarisk ansvarlig med sine ledere være hjemfalle til straff og bli flådd til skinnen med bøter og formueskonfiskasjon med undtakelse av den promille av befolkningen som flyktet ut av landet.

Forøvrig behøver man ikke gå så langt som med å befatte seg med disse nærliggende tankeeksperimenter. Man kan bare nøye seg med å betrakte den nakne usminkede virkelighet med omsyn til hvordan norsk rett praktiseres idag. Hvis alle skulde være like for ~~loven~~ loven, vilde minst et 10 ganger så stort antall av landets innbyggere være hjemfalle til strengere straffer (enn) som størstedelen av NS medlemmene (blir idømt).

Der er vel ytterst få industrielle bedrifter i landet som enten direkte eller indirekte ikke har arbeidet for okkupasjonsmakten, hvorefter såvel ledere som funksjonærer og arbeidere ifølge solidaransvaret skulde være hjemfalle til straff etter strfl. prf. 86 ved å bistå fienden i dåd og derved svekke

Norge eller noen med Norge forbunden stats stridsevne eller kort og godt å ha vært med på å øke fiendens stridsevne. Ennå krassere blir forholdet for de tusener som direkte har vært med på å styrke og øke fiendens krigspotential ved bygning av befestningsanlegg, flyplasser, barakker, kraft- og industrianlegg med krigsviktige formål for øye, krigsstrategiske vei- og jernbaneanlegg, arbeide i landets sprengstoff-, ammunisjons- og våpenfabrikker, hvis produksjon så å si utelukkende gikk til okkupasjonsmakten eller det nå mer yndete uttrykk fienden.

Det som man nå betegner som den største forbrytelse som NS-folk har begått, er at de har deltatt i den sivile administrasjon og straffen graderes etter statskalenderens tidligere rangsordning. For ministre ser det ut som om ~~normen~~ normen er blitt mellom 20 års fengsel og dødsdom, for fylkesmenn har en ennå ikke så mange eksempler; men en har inntrykk av at normen er satt til mellom 10 og 20 år.

Hvis en er så heldig å kunne føre bevis for å ha vært en falsk opportunist, som har forbrutt seg mot den hellige skrifts bud (Romerbrevet 13) og altså handlet stikk imot biskop Berggravs hyrdebrev av 23. oktober 1940, hvori han innstendig formanet om å være loyal mot den foresatte øvrighet, så kan vedkommende regne med dette som særdeles formildende omstendigheter. Men gud nåde den som ikke vil selge sin ære for noen usle sølvpenger.

Sikkert vil det idag forekomme mange, at jeg er dumristig når jeg vil forsøke på å bringe bevis for at jeg er en mann hvis ærlighet og redelighet er utenfor enhver tvil og at jeg hele livet igjennom har anstrengt meg til det ytterste for å være pliktoppfyllende og samvittighetsfull i min gjerning forenet med absolutt troskap - loyalitet - mot mine foresatte for ikke å svike den tillit som er meg bevist i og med ansettelsen i den meg betrodde stilling.

En kan kanskje innvende at det er helt overflødig av meg å føre bevis for mine ovennevnte egenskaper; thi det har jo statsadvokaten gjort så grundig i de 20 punkter som danner en sammenhengende bevisskjede for min samvittighetsfulle oppfyllelse av mine plikter og loyalitet mot mine foresatte etter skriftens bud (Romerbrevet 13). Til dette vil man kanskje igjen innvende at det ikke er det som er kjernepunktet, men det at jeg har levet i en gal tro om hvem som i okkupasjonsårene var landets lovlige regjering.

En fylkesmann kan man da ikke anta (at han) kunde være så enfoldig at han ikke visste at Norge var i krig med Tyskland. Hvis den ærede rett kun med det svakeste skinn av rett skal kunne dømme meg etter straffelovens prf.86, må det først kunne bevises at jeg har visst at Norge var i krig med Tyskland, men alle statsadvokatens 20 punkter som skal danne grunnlaget for tiltalen, er også i dette tilfelle en eneste sammenhengende bevisskjede for at jeg ikke visste at Norge var i krig med Tyskland. Ikke en eneste gang under hele okkupasjons-tiden har jeg hverken i ord eller handling ytret eller gjort noe som helst, som kan brukes som det ringeste skinn av bevis for at jeg visste at Norge var i krig med Tyskland og ikke et okkupert land.

Hvis en rett allikevel skulde finne på å dømme meg på slike sviktende premisser, vil det danne et prejudikat, som kan føre til de mest uønskede konsekvenser. Og hvis man ikke tar konsekvensen av prejudikatet, utsletter landet seg selv som rettsstat. Jeg skal her bare innskrenke meg til å nevne en konsekvens av prejudikatet:

De før nevnte forhandlere - Stortingets presidentskap, Stortingets partigruppeledere, høyesterettsjustitiarius Paal Berg, biskop Berggrav, fylkesmann Christensen og landsorganisasjonens formann Elias Volan som den 17. juni 1940 vilde foreslå til vedtak for Stortinget, forutsatt at tyskerne godkjente forslaget, 1) å erklære for ugyldig den fullmakt Nygårdsvoldregjeringen fikk av Stortinget på Elverum, 2) avsette Nygårdsvoldregjeringen, 3) sette kongehuset ut av funksjon inntil fredsslutningen. Samtidig vilde de foreslå for Stortinget

å danne et riksråd.

Før den ærede rett går til å dømme meg, tillater jeg meg å rette følgende spørsmål til retten:

"Visste disse forhandlere at Norge var i krig med Tyskland?" Retten må antakelig besvare dette spørsmål med ja, da den anstendigvis ikke kan forutsette at disse prominente menn er enfoldigere enn jeg. Følgen derav blir igjen at de blir hjemfallen til den høyeste straff etter straffelovens prf. 86 for å ha bistått fienden med råd med den helt bevisste hensikt også å bistå fienden i dåd og prf. 98 for å endre Norges statsforfatning med ulovlige midler.

Forat retten på en anstendig måte skal komme seg ut av dette dilemma, har den kun en eneste utvei - nemlig den - å anse som bevisst at forhandlerne inklusive høyesterettsjustitiarius, ikke var seg bevisst at Norge var i krig med Tyskland og derfor bliver å frifinne for enhver straff. Har man vært så lettsendig uforsiktig å ha satt dem i varetektsarrest, blir de å utbetale en passende skadeserstatning for utholdt tort og sveie.

Det er heller ikke egnet til å klare begrepene når selveste statsadvokaten ~~tillater~~ tiltaler meg etter prf. 86 for å ha bistått fienden og må under hele prosedyren anstrenge seg for å få det ansett som bevisst at jeg var meg bevisst at Norge var i krig med Tyskland, og så i første punkt i grunnlaget for tiltalen slår benene under sin egen argumentering ved å dokumentere at jeg under hele okkupasjonen deltok aktivt i partiarbeidet. Slike bagateller kan man imidlertid ganske enkelt komme forbi ved å bløse grunnlovsparagrafer og Haagerkonvensjonens bestemmelser en lang marsj, hvilket hittil er gjort i en ikke så avskrekkende liten utstrekning.

Når det allerede er kommet så langt, at en kjent svensk tidning kan skrive at "bøddellandet Norge ikke lenger kan gjøre krav på å være en rettsstat", og når en av landets høyest ansette menn både som menneske og skarp jurist, professor dr. juris Jon Skeie, finner seg foranlediget til i et offentlig trykt skrift å erklære: "Vi har aldrig i vår historie hatt en sådan rettsløshet", da er dette som en skrikende hån mot høyesterettsjustitiarius Paal Berge avslutningsord i hans tale ved høyesteretts første møte etter kapitulasjonen 14 mai 1945: "Med lov skal land byggjast".

I tillegg til tiltale etter prf. 86 blir jeg også tiltalt etter provisorisk anordning av 31. oktober 1941, som inneholder skjærpede straffebestemmelser for dem som kan dømmes etter prf. 86, og prov. anordn. av 15. desember 1944 som omhandler tilleggsstraffer som bøter, tillitstap, begrenset rettighetstap og eventuelt oppholdsforbud, og der tilføyes uttrykkelig: "Dette gjelder selv om den straffbare handling er foretatt før denne forordning er trått i kraft."

Med de prov. anordninger er der gjort et alvorlig brudd på to av grunnlovens paragrafer, nemlig prf. 97: "Ingen lov må gis tilbakevirkende kraft", og prf. 17 som bestemmer: "Kongen kan gi og oppheve anordninger, der angår handel, toll, næringsveier og politi; dog må de ikke stride mot konstitusjonen og de av Stortinget givne lover. De gjelder provisorisk til neste Storting."

Professor Jon Skeie sier i sin brosjyre "Landssvik" om dette: "Det skulde ikke være nødvendig å si at ingen av de her omtalte anordninger kan henføres under denne bestemmelse. I en kjennelse som Eidsivating lagmannsrett avsa 14. juli 1945 om gyldigheten av den prov. rettergangsordning av 16.2.1945, er det da også innrømmet at den går ut over grensen i grunnlovens prf. 17. - Og der kan heller ikke være tale om at de nevnte anordninger om straff og erstatninger har noen hjemmel i grunnlovens prf. 17".

London-regjeringen hadde ifølge grunnloven ingen rett til å gi provisoriske anordninger (fraregnet de i prf. 17 nevnte tilfeller) og allermest sådanne lover med bindende virkning for vårt land så lenge det var okkupert. I dette tidsrum gjaldt landets tidligere lover og de anordninger som okkupanten,

eller den regjering som okkupanten innsatte, måtte gi.

"Den provisoriske landssvikanordning" fra London kunne først med rettsvirkning gjelde etter at okkupasjonen var opphørt. Den måtte da vedtas på ordinær måte av et rettsgyldig storting. Da den prov. landssvikanordning på flere vesentlige punkter er i strid med grunnloven, måtte det grunnlovsendringer til for å få den rettsgyldig. En grunnlovsendring kan som bekjent først gjennomføres på et etterfølgende storting. Det storting som ble valgt i 1936, opphørte lovlig å fungere 10 januar 1940 og hadde følgelig ingen rett til senere å vedta nye lover. Først et storting i 1950 ville kunne gjøre den prov. landssvikanordningen til gjeldende lov.

Norge har tidligere vært høyt ansett for å være en velordnet rettsstat med en høy kultur, og rettsbevisstheten hos det norske folk har vært sterkt utviklet. Landets borgere har kunnet føle seg helt trygge for maktovergrep fra myndighetenes side sålenge de selv har beveget seg innen lovens ramme.

Det er en psykologisk kjennsgjerning at det menneske som har en god samvittighet, kjenner ikke begrepet frykt. Videre er det ikke så helt ukjent at frykt og feighet fremkaller nervøse tilstander som ytrer seg ved at man taper likevekten, så man delvis mister evnen til en nøktern vurdering av de forskjellige kjennsgjerninger og gjør grusom og hevngjerrig.

Det er den dårlige samvittighet hos dem som har ansvaret for at Norge ikke stod rustet til å forsvare sin nøytralitet eller i blind tro på Englands absolutte herredømme på havet ikke kunde tenke seg muligheten av en invasjon fra andre enn Vestmaktene, som nå utløser seg i frykt og hevngjerrighet ved rettovergrep mot medlemmer av NS. For å stoppe munnen på dem blir de arrestert. Mens de sitter i fengsel, drives en infamerende smussjournalistikk med øreskjending mot dem uten at de får anledning til å gjendrive de løgnaktige beskyldningene. Rettsforhandlingene blir helt falsk referert for i publikums øyne å få fremstillet NS-medlemmene som noen ynkelige pjalter.

Grunnlaget for tiltale og straff for NS burde være de resultater granskningskomiteen mot regjeringen Nygårdsvold kommer til.

Jeg skal så kort som mulig begrunne hvorfor jeg i 1933 meldte meg inn i NS og også ble stående der etter 9. april 1940.

At Norge med sine naturrikdommer som kunde betinge gode livsvilkår for minst 3 ganger så stor befolkning enn vi nå har, likevel hadde omkr. 100.000 arbeidsløse tilskrev jeg et dårlig styre eller rettere sagt en dårlig styreform. Når parlamentarismen drives ut i karikaturen, så saker som ikke har noe med politikk å gjøre, blir avgjort etter partipolitiske retningslinjer med tilside-settelse av sak og fagkyndighet såvel i Stortinget som i kommunestyrene hvorved der årlig sløses bort millioner (Flåmsbanen bl.a.) er det også styreformen som må bære skylden. Når Stortinget stadig tilriver seg mere av den utøvende makt, så det ble en gjengs regel for å oppnå en statsstilling måtte man ha gode forbindelser med stortingsmenn av flertallspartiet og ansettelse i en altfor stor utstrekning ble foretatt uten det tilbørlige hensyn til kvalifikasjoner, så må også her styreformen ta skylden. Hvis 100 mann er sammen om å gjøre en dumhet, er det ingen som får skylden - ansvaret pulveriseres. Hvis en mann derimot gjør samme dumhet, må han ta ansvaret og skylden. Jeg har aldri latt meg bløffe av slagord som demokrati, nazisme, fasisme, kommunisme, sosialisme osv. I alle verdens stater har man nå demokrati med undtakelse av de, som ennå betegnes som fascistisk eller nazistisk. Ingen spør om hvordan demokratiet praktiseres, bare det har stemplet i orden.

Jeg har alltid vært sosialt interessert og alltid etter beste evne forsøkt å gjøre tilværelsen så lys som mulig for mine medmennesker. Dette har jeg ment best kunde skje etter en rettførdigere fordeling av samfunngoderne ved at enhver får en rettførdig godtgjørelse i forhold til sin arbeidsinnsats. Min mening er at det private initiativ må få alle muligheter for å utfolde seg

at staten kun griper regulerende i tilfeller, hvor det private initiativ mislykkes til å skaffe seg en ublu profit på andre menneskers arbeidsinnsats.

Ved industrielle anlegg bør arbeiderne og funksjonærene få anledning til å bedre sine kår ved å gjøres delaktig i bedriftens nettoutbytte etter samme avtalte retningslinjer. Derved vilde man eliminere motsetningsforholdet mellom arbeidsgiver og lønsmottaker. Isteden for kamp for motstridende interesser vilde det da bli samarbeide for felles interesser.

Da jeg i 1933 meldte meg inn i N.S., bekjente det norske arbeiderpartiet seg til Marxismen under parolen: kamp for proletariatets diktatur, og at proletariatet i alle land skulde forene seg. Demonstrativt tok de ikke hatten av når redningsangsten ved festlige anledninger ble sunget. Kongen vilde da ha vakk og under parolen: "religion er opium for folket" vilde de avkristne landet. Før å forberede gjennomføringen av proletariatets diktatur ved en revolusjonær marsjering ved streikeopptøyer er det bevist at prominente ledere innen det norske arbeiderparti for disse årene har mottatt store pengebeløp fra en fremmed makt.

En av marxismens hovedteser er at alle skal være eiendomsløse - staten skal eie alt - og at alle skal ha like lønn. Skal dette gjennomføres, vil man berøve mennesket den viktigste drivfjær for en respektabel arbeidsinnsats, nemlig muligheten for å høste fruktene av sin egen arbeidsinnsats. Overalt i alle land har man nok av arbeidssky individer, og andre igjen som er meget make-lig anlagt og hvis arbeidsytelser ligger langt under gjennomsnittet. Skal nå i en marxistisk stat disse to sistnevnte kategorier ha samme daglønn som de dyktigste og mest arbeidssomme, så vil man helt ta arbeidsgleden fra de sistnevnte. Når alle skal ha samme timelønn, vil følgen uvegerlig bli at de dyktigste innretter sine arbeidsytelser etter de minst dyktige og dovneste.

Følgen derav vil igjen bli økonomisk ruin for det samfunn som vilde anvende marxismen.

Videre trodde jeg at bolsjevismen var en trusel mot den vest-europæiske kultur, (Quisling, Balboz, Churchill m. andre).

Nå da Sovjetunionen av erfaring har forlatt flere av Marxismens hovedteser, innført akkord så enhver blir betalt etter dyktighet, har innført religionsfrihet osv., kort og godt blitt en demokratisk stat, kan jeg i høy grad erklære at mitt syn på Sovjetunionen og bolsjevismen har vært sterkt farvet, og jeg tror idag at etorkapitalen og dens misbruk ved spekulasjoner er den største trussel for en varig fred.

Quislings syn på den spendte situasjon i Europa, hvorfor han stadig mente om at vi måtte ha vårt forsvar i orden, så vi i påkommende tilfelle kunde forsvare vår ~~my~~ nøytralitet, så vi kunde holde oss fullstendig utenfor krigen og ikke risikere å bli krigsskueplass.

N.S. var så gode nordmenn at vi var villige til å gjøre selv de største ofre for å få vårt forsvar så effektivt som mulig, så ingen makt skulde falle for fristelsen og bryte vår nøytralitet i motsetning til forskjellige andre politiske partier.

Jeg mener det er større bevis på fedrelandssinn å være beredt til å spenne livremmen litt inn for å ofre mest mulig på vårt forsvar enn fortsatt leve i sus og dus og gi forsvaret en god dag.

N.S. holdt rundt om en rekke møter for å vekke ~~folkets~~ folks oppmerksomhet mot krigsfarens i årrekker før krigen brøt ut. Talerne gjorde de mest energiske forsøk på å vekke forsvarsviljen i vårt folk. Pöbelen begynte å demonstrere mot N.S.-møtene, og medlemmer av N.S. var utsatt for de råeste overfall, når de gikk hjem fra møtene. Isteden for at politiet skulde holde ro og orden blant demonstrantene og straffe dem som gjorde seg skyldige i forstyrrelse av den offentlige ro og orden, forbød de isteden NS å holde møter, fordi NS-møtene var en provokasjon mot folkeopinionen, som ikke vilde høre noe snakk om at vi skulde

Etter at krigen bröt ut, uttalte kong Håkon i sin trontale i Stortinget den 8. september 1939: "Norge må i denne tid holde seg strengt nøytralt, og jeg har herom utferdignet de nødvendige kunnngjøringer."

Dette skulde jo synes å være klare ord som ikke kunde misforståes, og man håpet at alle loyalt vilde innrette seg deretter. Dette var dog dessverre ikke tilfelle. For det første fortsatte størstedelen av den norske presse med hatske og tendensiøse artikler mot Tyskland, glemmende Bismarcks treffende ord "ethvert land må betale de vindusruter som dets journalister slår itu."

Hvis det er landets eller folkets oppriktige mening å holde seg strengt nøytralt, må det også loyalt etterkomme sin konges formaninger, og pressen må i første rekke vise den største objektivitet. Hvis ikke, vil de foranledige at landet av de krigførende makter blir mistenkt for at det ikke mener det så alvorlig med sin nøytralitet.

At den norske handelsflåte med regjeringens billigelse ble utlevert eller chartret til England, var også et meget betenkelig skritt, som ikke var egnet som bevis for oppriktigheten i forsikringen om å holde seg strengt nøytralt. Norge satte derved alt inn på den ene hest, og ble derved alt for sterkt økonomisk interessert for den ene av de krigførende parter. Når man erindrer at den egentlige årsak til at U.S.A. gikk med i den forrige verdenskrig, at den amerikanske storkapital med Pierpont Morgan i spissen hadde ytet England og Frankrike så uhyre krigslån at alle midler måtte brukes for å få U.S.A. med i krigen, dengang det truet med at England skulde tape krigen og dermed Morgan & Co. sine penger. Med henblikk på de store gevinster som innkassertes av norsk skipsfart, kan det være undskyldelig om de norske skipsredere forespeilet seg at en lignende gullalder var i anmarsj nå og derfor falt for fristelsen. Men regjeringen som representerte det norske arbeiderparti, burde foruten å huske på Nordahl Griegs tendensstykket "Vår ære og vår makt", som også gikk som arbeiderforestilling på Nasjonalteatret, også ha reflektert over at et sådant skritt var i høyeste grad egnet til å henlede Tysklands oppmerksomhet på oss og vekke dets mistanke om oppriktigheten av vår nøytralitet.

Som bekjent ble Norge så å si satt under engelsk formynderskap under forrige verdenskrig. Norge ble satt på rasjon. Norske skip mellom nøytrale land og Norge ble tvunget inn til meget nærgående undersøkelser i engelske havner. Engelskmenn ble innsatt som ledere av de engelske konsulater i Norge og opptrådte som herrefolk, idet de tiltvang seg rettigheter som var meget ydmykende for vår nasjonale ære. De engelske konsulter med deres hjelpere gikk inn og ut på de forskjellige offentlige kontorer, tiltvang seg på tollbodene retten til å gjennomgå komnossementene og på telegrafkontorene kodetelegrammer og andre telegrammer for å etterspore folk, som drev legal handel med aksemaktene, for å sette dem på svartelistene. Når man således lar andre råde i sitt eget hus, får man husmannsstemplet på seg. Nordmennene krummet ydmyket ryggen, og man merket lite til de frihetselskende nordmenn, som man nå hører om både sent og tidlig som en lirekasse-melodi, som man kan bli kvalm av å høre på.

Skjønt tyskerne under forrige krig var fullt vitende om Englands krenkelse av Norges nøytralitet og suverene rettigheter, hadde de på grunn av Englands overmakt tilsjøs ikke midler til å tiltvinge seg å bli holdt skadesløs for Englands rettskrenkende overgrep mot Norges suverenitet.

Ved utbruddet av denne verdenskrig begynte englenderne den samme trafikk med replasering av norske konsulter i de engelske konsulater i Norge. Der taltes ofte om i det stille at de engelskmenn som ble innsatt i de engelske konsulater, som oftest var sjöoffiserer og secret service-agenter, og at de av de norske myndigheter fikk adgang til på telegrafkontorene å gjennomgå tyske kodetelegrammer om tyske skipsposisjoner, for i chiffertelegram å kunne sende meldingen derom til England.

Videre ble der ytet om at en engelsk secret service-agent som

at jeg, som bilagent høsten 1939 bodde på Bygdøy Kongsgård og ofte var til konferanser hos Kongen på Slottet sammen med den britiske minister, Stortingets president og enkelte av regjeringsmedlemmene. Disse ting som det før 9. april kan bli yattet om, ble på et senere tidspunkt i okkupasjonstiden mere bekjent, og at den stillfarende og meget ~~berømt~~ beskjedne vitenskapsmann dr. juris og dr. philos. professor Hermann Harris Aal, som er av Europas første kapasiteter på folkerettens område, har sittet i strengt fengsel på Akershus, er blitt utsatt for påkjenningen ved en psykiatisk undersøkelse og nå tilslutt blir stevnet for retten for lukkede dører er egnet til å vekke formodningen om at det her dreier seg om saker, som tross de er oversendt den komite som skal granske regjeringen Nygårdsvolds forhold, allikevel skal hemmeligholdes for det norske folk.

~~Så~~ Senere er det publisert at bilagentens navn var Captain Eric Smith og deltakerne i de hyppige hemmelige konferanser hos Kongen var foruten den engelske minister i Oslo Cecil Donner, Nygårdsvold, Koht, Hambro og Diesen. Enkelte ganger var også sjefen for forsvarsdepartementet og enkelte andre tilstede.

Etter den engelske krenkelse av vår nøytralitet i Jössingfjord uten at Norge sa seg til motverge, var jeg for min del klar over at den norske regjering og dermed også Norge var kompromittert, idet det for tyskerne nå måtte stå soleklart at Norge enten ikke hadde evne eller vilje til å forsvare sin nøytralitet.

Så ~~vidt~~ grundig og vidtforgrenet de forskjellige stormakter har sitt spionasje-system utbygget, må en nok ha skjellig grunn til å anta at tyskerne sikkert var underrettet om de hemmelige konferanser på Slottet og de engelske konsulers virksomhet rundt om i landet, og derav trakk sine slutninger og traff sine forholdsregler.

Så kom 9. april da jeg om aftenen ble avskjediget fra min stilling som driftsingeniør ved Raufoss Ammunisjonsfabrikker av verkets direktør med den begrunnelse, at jeg var en venn av Quisling, og at jeg hadde drevet politisk propaganda i fabrikkene. Jeg opplyste direktøren på stedet om at jeg ikke kjente Quisling personlig, men at jeg aldri hadde lagt skjul på at jeg var medlem av NS og dermed også tilkjennega at jeg var enig i dets program og retningslinjer. Med omsyn til å ha drevet politisk propaganda i fabrikkene har jeg likesom enhver annen, når samtalen mann og mann imellom av og til kunde streife politiske emner, ment å ha rett til å si min mening, selv om denne ikke falt sammen med mange andres. Jeg ba direktøren, etter de opplysninger jeg ga ham, om å betenke seg på å avskjedige meg på så sviktende premisser all den stund man som borger i et demokratisk samfunn hadde ytringsfrihet. Direktøren opprettholdt imidlertid sin beslutning, og jeg reiste den 10. april om morgenen til Oslo for å forebringe min sak i forsvarsdepartementet.

I dagene etter 9. april gikk jeg i stor spenning og håpet inderlig at Kongen, Regjeringen og Stortinget, når det hadde kommet seg litt etter den første panikkartede angst, vilde komme til besinnelse og vende tilbake til Oslo.

På Stortingemøtet på Elverum var forutsetningen for den fullmakt regjeringen Nygårdsvold fikk at den skulde innlede forhandlinger med tyskerne og der ble antydning en ordning som i Danmark. Panikken på Elverum var så stor at man glemte å votere over forslaget til fullmakt. Ikke nok med at den meget omtalte fullmakt ikke var gitt i lovlige former, ble der også gjort brudd på forutsetningene for den.

Videre var jeg enig med de mange som mente Stortinget i 1940 ikke var konstitusjonelt, idet det ved overgangen fra 3 til 4 årige stortingsperioder ikke hadde lov til å bevilge seg selv et jubelår. Under stortingsdebatten da dette ble drøftet, var der flere som ytret store tvil om lovligheten, og som foreslo at man burde innhente høysteretts uttalelse om fortolkningen av grunnloven ang. dette.

Hadde flertallet i Stortinget vært overbevist om at grunnloven på dette punkt ikke var til å misforstå, vilde det ha avlastet deres samvittighet ved å henvende seg til høyesterett, men de var altfor oppsatt på å få bli sittende et år til at de ikke vilde la noen unødige sjanser som å innhente høyesterettsbetykning, la gå fra seg.

Mange mener at det i 1939 i henhold til grunnloven burde ha vært holdt stortingsvalg, og det er tvilsomt om det nyvalgte storting har fått et flertall for regjeringen Nygårdsvold. Den samme tvil, som man derfor kan ha til Elverumstortingets konstitusjonelle lovlighet, gjelder også regjeringen Nygårdsvold. Da krigen brøt ut høsten 1939 ble bestemmelsen om å betrede Raufoss Ammunisjonsfabrikkers område meget rigorøs. En tyskfødt ingeniør som i mange år hadde vært bosatt i Norge, hadde gjort forretninger med fabrikkene i flere år før jeg kom dit. Han ble forbudt å komme innenfor fabrikkområdet. Det vakte derfor minstore forbauselse i denne kritiske tidsperiode å se en kommisjon av franske og engelske offiserer bli ført rundt i alle fabrikkens avdelinger. Etter min mening var dette adgangsforbud uten betydning uten i den hensikt å holde skjult for de kjempende stormakter hvor overordentlig dårlig vårt land var rustet til å kunne forsvare sin nøytralitet i påkommende tilfelle. Etter hva jeg mener å ha erfart fra kompetent hold, hadde Norge ammunisjon for kun 2 slagdager, målt etter det ammunisjonsforbruk som gikk med under de store slagdager på vestfronten i forrige verdenskrig. Fabrikkenes maskiner og innretninger var dessuten for størstedelen så forældet at produksjonen ble ytterst liten i forhold til det beskjeftigede antall arbeidere. Landet vilde i krigstilfelle være helt avhengig av ammunisjons-tilførsler utenfra.

Det beste bevis for hvordan ansvarlige militære så på situasjonen den 9. april er vel det, at den kommanderende general Laache, som noen år i forveien hadde fått denne stilling for å gjennomføre den nye hærordning, og som måtte forutsettes å ha det beste kjennskap til vårt forsvarsberedskap, trakk seg tilbake i det avgjørende øyeblikk, da dette skulde bestå sin prøve.

Som driftsingeniør ved Raufoss Ammunisjonsfabrikker hadde jeg ledelsen av verktøyavdelingen. Gjennomsnittsalderen på maskinene i denne avdeling var 20 år og noe gunstigere lå det heller ikke an i de øvrige avdelinger. Utenom jeg gjorde også de andre avdelingsjefer både muntlig og skriftlig likeoverfor direktøren de mest energiske forestillinger om nødvendigheten av å få større bevilgninger til forbedring og fornyelse av fabrikkens maskinpark og andre innretninger uten å møte på noen forståelse fra direktørens side.

Før min avskjedigelse den 9. april har jeg aldri tatt aktiv del i partiarbeidet for N.S. Da direktør Jenssen om kvelden den 9. april avskjediget meg, var han temmelig beruset, da han som grunn anførte at jeg hadde drevet politisk agitasjon i fabrikkene. Etter alminnelig språkbruk og demokratisk oppfatning om ytringsfriheten var ikke denne påstand i hel overensstemmelse med sannheten. Enhver vil nok erindre at det var et alminnelig samtaleemne mann og mann imellom i tiden før og etter krigens utbrudd inntil 9. april, å diskutere mulighetene for en krig og senere de forskjellige krigsbegivenheter og i denne forbindelse mulighetene for vårt eget land. I disse diskusjoner fremholdt jeg stadig faren ved den blinde og fanatiske agitasjon mot Tyskland som ble drevet av størstedelen av den norske presse og ved forskjellige handlinger som jeg ovenfor har nevnt, f.eks. utleveringen av vår handelsflåte, de nyankomne engelske konsulers virksomhet. Enhver tysker som var i landet, ble mistenkt for å være spion, mens derimot ingen englender eller franskmann ble mistenkt. Når jeg altså i slike diskusjoner hadde en annen oppfatning enn det oppfanatiserte flertall, ble det stemplet som agitasjon.

Når Kongen i sin trontale i september 1939 avga forsikringen om at Norge vilde holde seg strengt nøytralt, så må en loyal befolkning anstrenge seg til det ytterste både i ord og handling for å bevise at det mener det

alvorlig med disse forsikringer. Tyskerne måtte være betydelig dummere enn enfoldige menneskter i Norge antok dem for hvis man tror at ikke tyskerne på et ganske tidlig tidspunkt så hvor oppriktig vi mente det med vår nøytralitet og ved Jössingfjord-affæren fikk de det beste bevis. Den som først bryter et lands nøytralitet etter alm. rettsbegreper, er landets fiende. Koht uttalte i Stortinget at det vilde være den rene "usans" (vanvidd) om de norske torpedobåter skulde ha gjort forsøk på å forsvare vår nøytralitet i Jössingfjord. Ethvert fornuftig tenkende menneske måtte da anta at Koht og den øvrige regjering måtte anse det som 10 ganger ~~xxx~~ større usans å erklære Tyskland krig etter at dets hærmakt allerede hadde besatt Oslo, Kristiansand, Stavanger, Bergen, Trondheim og Narvik med militære beredningsanlegg, depoter osv.

Nasjonal Samling vilde hverken ha tyskere eller englendere inn i landet, og for å unngå dette arbeidet de intenst i flere år før krigen for å få styrket vårt forsvar.

Det er også bevist at engelske troppetransportkip var stukket i sjøen fra skotske havner den 7. april samtidig med den engelske mineutlegging ved vår kyst. Det er også bevist at kystbefestningene hadde skiftet mannskaper noen dager før 9. april så befestningene hadde uøvede mannskaper, og at minene ikke ble utlagt tross inntrengende anmodninger dersom til forsvarskommandoen fra de sjømilitære sjefer ved de forakjellige avsnitt. Fyrbelysningen var slukket mellom svenskegrensen og Stad, men ikke nordenfor Stad. Kommandanten for luftforsvaret i Bergen skal ha forplapret seg ved begravelsen ~~ixxxxx~~ av de første krigsofre i Bergen, da han undskyldte seg hvorfor det ikke ble skudt på de tyske fly, at man ikke i grålysningen kunde se om det var tyske eller engelske.

Det ansees som en forbrytelse av N.S.medlemmer at de den 9. april ikke tok avstand fra Quisling. I et sådant tilfelle har man ikke annet å holde seg til enn folkerettens regler. Oslo og de fleste andre ~~xxxxx~~ viktigste strategiske administrasjonssentrer var da okkupert. Landets konge, regjering og storting hadde forlatt Oslo. Okkupasjonsmyndighetene hadde da ifølge Haagerkonvensjonen den myndighet som tilkommer landets regjering, og det er da helt naturlig at det henvender seg til det lovlige partis leder som ikke som de andre partier uavladelig hadde skjelt ut tyskerne som djevler samtidig med å fremstille englenderne som engler. For å forhindre kaos og det rene anarki innen hele forvaltningsapparatet påtok Quisling seg denne både svære og utaknemlige oppgave inntil tyskerne kunde få beveget Kongen og de andre statsmakter til å vende tilbake til Oslo.

Forutsetningen for den fullmakt som Elverumstortinget ga Regjeringen Nygårdsvold var at den skulde slutte fred med tyskerne. At tyskerne ikke vilde ~~akseptere~~ akseptere regjeringen Nygårdsvold, kan vel tenkes å være den at tyskerne hadde for mange beviser ihende på at Regjeringen Nygårdsvold ikke hadde praktisert en nøytralitetspolitikk som var i overensstemmelse med trontalen i september 1939. Å samarbeide med folk som man ikke har noen tillit til, kan man ikke vente av tyskerne mer enn noen annen.

Den direkte årsak til at jeg kom frem i rampelyset og ble mer aktivt medlem av NS, var at jeg den 9. april ble helt ulovlig avsatt fra min stilling på Raufoss. Da Terboven erklærte at veien til Norges selvstendighet går gjennom N.S., var jeg klar over at det var den eneste utvei landet eller vårt folk hadde i tilfelle Tyskland vant krigen. Et land som ikke har vist en utvetydig nøytralitet, men så åpenlyst som den norske regjering hadde vist på hvilken side de hadde engasjert seg, er helt utlevert seierherrendes vilkårlighet.

Jeg er ingen hasardspiller som spiller va banque og setter alt inn på en hest. Jeg vilde at Norge skulde innta en absolutt nøytral holdning og vise det ved å forsvare seg med de til rådighet stående midler mot den

første den beste som bryter vår nøytralitet. Kan Norge bevise dette, så vil dets suverenitet bli respektert av alle krigførende makter. Har det derimot tatt parti for den ene av de krigførende parter, anser jeg dette som et farlig lotterispill om Norges selvstendighet hvor alt avhenger av hvilken part som seirer.

Det var vårt lands interesser og utelukkende dette som har vært beveggrunnen for mine handlinger.

Av mitt 18-årige utenlandsopphold har jeg kun vært 1/2 år i Tyskland. Som oftest er det de som i mange år har oppholdt seg i utlandet, som forstår å vurdere sitt fedreland høyest, og det er også de som med den mest intense glød er beredt til å ofre mest for sitt fedreland. Jeg har hele livet ~~igjennom~~ igjennom ment at selv brutal ærlighet er langt å foretrekke fremfor kynisk hykleri. Mange kan si at det er uklokt, ja sogar dumhet fordi det som oftest ikke lønner seg i den forsumpet tid. Imidlertid kan man vanskelig handle mot sin natur og de æresbegreper som en er innpodet med fra barndommen av. At man fengsler og dømmer N.S.medlemmer for granskingskomiteen mot regjeringen Nygårdsvold har avsluttet sitt arbeide, er allerede hårreisende, og ennå mer hårreisende er det at de dømmes ved at domstolene gjør brudd på den norske grunnlov og straffelov.

Fire svenske rettslærde for det svenske institutt for internasjonal rett uttalte 31/1-1946 i en sakkyndig betenkning til retten i Helsingfors: at det var en av de grunnleggende prinsipper i den vesterlandske rettsoppfatning, at ingen skal straffes for handlinger som ikke var straffbare på det tidspunkt de ble begått, og ingen skal kunne dømmes til strengere straff enn den som var fastsatt i de lover som var gjeldende på det tidspunkt handlingen er begått.